

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи

 Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ
« 29 » 08 2025 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни
«ПРОТОКОЛИ ФАРМАЦЕВТА»

Галузь знань _____ 22 Охорона здоров'я
Спеціальність _____ 226 Фармація, промислова фармація
Освітній ступінь _____ магістр
Курс навчання _____ V
Форма здобуття освіти _____ денна та заочна форми здобуття вищої освіти
Факультет _____ медико-фармацевтичний
Кафедра _____ фармації

Схвалено на засідання кафедри фармації
« 25 » серпня 2025 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри

Олег ГЕРУШ

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін фармацевтичного профілю
« 27 » серпня 2025 року (протокол № 1)

Голова предметної методичної комісії

Олег ГЕРУШ

Чернівці – 2025

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	фармації
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Паламар Аліна Олександрівна – доц. закладу вищої освіти кафедри фармації, кандидат фармацевтичних наук, доцент, palamar@bsmu.edu.ua Геруш Валерія Валеріївна – асистент кафедри фармації, sydor.valery@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/farmatsiyi/
Веб-сайт кафедри	http://pharmak.bsmu.edu.ua/
E-mail	pharmacy@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Целана, 9
Контактний телефон	+38 (0372) 55-92-89

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова	
Кількість кредитів	3	
Загальна кількість годин	90	
Лекції	10	4
Практичні заняття	40	10
Самостійна робота	40	76
Вид заключного контролю	залік	

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Протоколи фармацевта – дисципліна, яка вивчає алгоритми дій фармацевта при зверненні в аптеку за лікарськими засобами з приводу симптомів захворювань, які пацієнт розпізнав самостійно, забезпечення відпуску лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, при зверненні пацієнта/представника пацієнта, оцінку потреб пацієнта/представника пацієнта при зверненні за допомогою, загрозливі симптоми, які вимагають негайного звернення до лікаря, фармацевтичну опіку при відпуску безрецептурних лікарських препаратів, зокрема окремим категоріям пацієнтів (вагітним і лактуючим жінкам, дітям, людям похилого віку), переліки лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування захворювань, надання належної інформації щодо лікарських засобів для відповідального самолікування

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Перелік нормативних документів:

4.1 Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу – <https://cutt.ly/ArUqCMFh>;
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу – <https://cutt.ly/yrUqVPvn>;
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять – <https://cutt.ly/jrUqBS36>;
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти – <https://cutt.ly/3rUqMABV>;
- Кодекс академічної доброчесності – <https://cutt.ly/FrUq1ljK>;
- Положення про запобігання академічному плагіату – <https://cutt.ly/MrUq6QAt>;

- Положення про порядок та умови обрання здобувачами освіти вибіркових дисциплін – <https://cutt.ly/srUwo6Ci>;
- Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти – <https://cutt.ly/SrUwp1ie>;
- Правила поведінки здобувачів освіти – <https://cutt.ly/ErUq72rZ>;
- Правила внутрішнього трудового розпорядку – <https://cutt.ly/UrUwiACe>.

4.2 Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету та правил поведінки здобувачів освіти, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та співробітниками кафедр, закладів охорони здоров'я тощо;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4 Політика щодо відвідування занять здобувачами освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5 Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
етика та деонтологія у фармації	клінічна фармація та фармацевтична опіка
фармакологія	токсикологічна та судова хімія
фармацевтичне право та законодавство	
фармакотерапія з фармакокінетикою	
лікарська токсикологія	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1 Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти сучасних знань, професійних компетентностей та практичних навичок щодо застосування національних та міжнародних протоколів фармацевтичної опіки для забезпечення раціонального використання лікарських засобів, підвищення ефективності фармацевтичної допомоги та якості життя пацієнтів.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Ознайомитися з нормативно-правовою базою щодо протоколів фармацевта.
2. Вивчити основні принципи розробки, структури та практичного використання протоколів фармацевта.
3. Засвоїти алгоритми дій фармацевта при наданні консультативної допомоги пацієнтам з поширеними симптомами та захворюваннями.

4. Навчитися ідентифікувати симптоми та визначати межі компетенції фармацевта при зверненні пацієнтів за безрецептурною допомогою.
5. Освоїти практичні навички застосування протоколів у роботі з рецептурними та безрецептурними лікарськими засобами.
6. Формувати комунікативні навички для ефективної взаємодії з пацієнтами та медичними працівниками.
7. Розвивати здатність до прийняття професійних рішень у межах фармацевтичної практики.
8. Сприяти формуванню відповідальності за якість фармацевтичної допомоги та дотримання етичних стандартів.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1 Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та критично осмислювати й вирішувати практичні проблеми у професійній фармацевтичній та/або дослідницько-інноваційній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та їх обґрунтованість до фахової та нефахової аудиторії.

7.2 Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 02. Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.

ЗК 09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

7.3 Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК06. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних і безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту, фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації лікарських засобів природного та синтетичного походження шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, із врахуванням їх біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних і хімічних особливостей, показань/протипоказань до застосування, керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Навчальна дисципліна забезпечує формування таких програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН 01. Мати та застосовувати спеціалізовані концептуальні знання у сфері фармації та суміжних галузях з урахуванням сучасних наукових здобутків.

ПРН 03. Мати спеціалізовані знання та уміння/навички для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою подальшого розвитку знань та процедур у сфері фармації.

ПРН11. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів природного та синтетичного походження різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей та виду лікарської форми. Рекомендувати споживачам лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

ПРН13. Фіксувати випадки проявів побічної дії при застосуванні лікарських засобів природного та синтетичного походження; оцінювати фактори, що можуть впливати на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарських засобів і обумовлюються станом та особливостями організму людини і фармацевтичними характеристиками лікарських засобів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

8.1 Знати:

- основи деонтології, етики спілкування з медичним персоналом, хворими;
- характерні клінічні симптоми найбільш розповсюджених захворювань, що вимагають обов'язкової консультації лікаря;
- перелік захворювань і патологічних станів, при яких можливе відповідальне самолікування, та характерні для них клінічні прояви;
- основні принципи симптоматичної лікарської терапії захворювань і патологічних станів, при яких можливе відповідальне самолікування;
- особливості брендів і генеричних ЛП; вимоги до генеричних ЛП;
- клініко-фармакологічну характеристику сучасних ЛП різних фармакологічних груп, в тому числі комбінованих ЛП;
- принципи взаємодії ЛП в організмі хворого;
- переваги та недоліки тієї чи іншої лікарської форми конкретних ЛП різних фармакологічних груп;
- клінічні прояви можливих побічних ефектів різних ЛП, засоби корекції та профілактики;
- принципи класифікації ЛП на безрецептурні та критерії відбору ЛП для включення їх у категорію безрецептурних;
- алгоритм вибору оптимального безрецептурного ЛП для лікування захворювань і патологічних станів, при яких можливе відповідальне самолікування;
- обов'язки та ступінь відповідальності фармацевта за ефективність лікарської терапії при здійсненні фармацевтичної опіки.

8.2 Уміти:

- дотримуватися правил фармацевтичної етики та деонтології;
- ідентифікувати відомі лікарські засоби за допомогою міжнародної, торгової, хімічної назви щодо їх віднесення до певної фармакологічної та фармакотерапевтичної групи;
- користуватися нормативною і довідковою літературою по лікарських препаратах;
- визначати необхідні для порівняння характеристики лікарських препаратів та проводити порівняльну характеристику лікарських засобів з урахуванням хімічної будови, механізму дії та фармакологічних властивостей на підставі даних літературою та супроводжуючої документації;
- здійснювати збір лікарського анамнезу у хворого;
- здійснювати в конкретній клінічній ситуації вибір оптимальних лікарських препаратів в кожній фармакологічній групі, їх лікарської форми, дози та шляхів введення враховуючи особливості їх фармакодинаміки та фармакокінетики, їх взаємодії з одночасно або раніш призначеними ліками, їжею та ін.;
- визначати взаємозв'язок фізико-хімічних властивостей з фармакокінетичними та фармакологічними параметрами лікарських засобів (біодоступність, шлях введення, можливість проникнення через гістогематичні бар'єри тощо);
- враховуючи фармакологічні властивості ліків та особливості клінічної патології, визначати основні види можливої взаємодії (фізичної, хімічної, фармакологічної, фармакодинамічної) лікарських препаратів для оптимізації комбінованої терапії. Виявляти несумісність лікарських препаратів за їх фізико-хімічними фармакологічними та біофармацевтичними властивостями;
- визначати модулюючий вплив їжі на фармакокінетичні та фармакологічні властивості лікарських засобів (час та кількість всмоктування, тривалість дії, шлях виведення, можливість прояву небажаної дії та ін.);
- визначати переваги та недоліки тієї чи іншої лікарської форми конкретних лікарських препаратів різних фармакологічних груп з урахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакологічних особливостей лікарського засобу, а також анатомо-фізіологічних особливостей хворого (вік, стать, фізичний стан та ін.);
- враховуючи індивідуальні особливості людини (вік, стать, маса тіла, важкість захворювання, суміжна патологія та ін.) розраховувати разові, добові та курсові дози з використанням нормативної документації;
- здійснювати консультації хворих та лікарів з питань використання лікарських препаратів
- визначати серед відвідувачів аптеки категорію осіб, що вимагають обов'язкової консультації лікаря та осіб, у яких можливе проведення самолікування;
- надавати рекомендації щодо вибору безрецептурних лікарських засобів для симптоматичного лікування: печії, закрепу, діареї, метеоризму, дисбіозу, нежиті, болю в горлі, кашлю, підвищеної

температури тіла, головного болю, болю в м'язах, болю в суглобах, астенії, інсомнії, тривожних станів, місцевих порушень кровообігу, трав-матичних уражень шкіри (опіків, обморожень, порізів, саден, забиття, подряпин), інфекційних уражень шкіри (акне, герпес, мікози), а також профілактики застуди;

- здійснювати фармацевтичну опіку пацієнтів, консультувати лікарів та хворих з питань раціонального використання безрецептурних препаратів різних фармакологічних груп: прояви клінічної дії, спосіб і час приймання, взаємодія з їжею та ін.;
- інформувати лікарів про всі випадки нераціонального вживання лікарських засобів.
- заповнювати форму реєстрації побічної дії.

8.3 Демонструвати:

- володіння алгоритмами фармацевтичної опіки при типових зверненнях пацієнтів;
- комунікації з пацієнтами та медичними працівниками;
- ухвалення професійних рішень у межах своїх повноважень;
- оцінку ефективності та безпечності фармацевтичних рекомендацій.
- здатність інтегрувати теоретичні знання у практику фармацевтичної допомоги;
- відповідальність за якість фармацевтичної опіки;
- дотримання етичних та деонтологічних норм у професійній діяльності.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС, 90 годин, у т.ч.:

- лекції – 10 годин, практичні заняття – 40 годин, самостійна робота – 40 годин (денна форма)
- лекції – 4 години, практичні заняття – 10 годин, самостійна робота – 76 години (заочна форма)

Змістовий модуль 1

Протоколи фармацевта

Конкретні цілі:

1. Опанувати теоретичні основи дисципліни - завдання та структуру протоколів фармацевта; основні поняття: фармацевтична опіка, належна аптечна практика (GPP), комплаєнс, відповідальне самолікування.
2. Ознайомитися з нормативно-правовою базою - вивчити Наказ МОЗ України № 7 «Протоколи фармацевта» та інші регуляторні документи; знати правила відпуску рецептурних та безрецептурних лікарських препаратів в Україні
3. Навчитися використовувати алгоритми фармацевтичної опіки - оволодіти алгоритмами дій фармацевта при відпуску безрецептурних ЛП; уміти визначати «загрозливі» симптоми, які потребують обов'язкового направлення пацієнта до лікаря; відпрацьовувати комунікацію з пацієнтом/представником пацієнта для надання належної інформації про ЛП.
4. Опанувати клініко-фармацевтичні підходи до симптоматичного лікування - знати сучасні міжнародні рекомендації до вибору ЛП при поширених патологічних станах (алергії, застуда, біль, стрес, безсоння, розлади ШКТ, опіки, травми, інфекції тощо); уміти оцінювати особливості застосування ОТС-препаратів залежно від віку, супутньої патології, можливих взаємодій; розрізняти оригінальні та генеричні ЛП, їх переваги та недоліки.
5. Сформувати практичні навички фармацевтичної опіки - скласти алгоритм відпуску ЛП відповідно до протоколу; пояснювати правила застосування ЛП, умови зберігання, можливі побічні реакції; оволодіти навичками профілактичної та освітньої роботи з населенням.
6. Розвинути компетентність у сфері фармаконагляду - знати порядок повідомлення про побічні реакції ЛП; вміти заповнювати карту-повідомлення та скеровувати інформацію до ДП «Державний експертний центр МОЗ України»; усвідомлювати роль фармацевта у забезпеченні безпеки фармакотерапії.
7. Опанувати навички роботи з програмою реімбурсації «Доступні ліки» - принципи та алгоритм відпуску ЛП для лікування серцево-судинних захворювань; надання пацієнтам належної інформації про особливості застосування препаратів, що підлягають реімбурсації; значення профілактики та контролю артеріальної гіпертензії.

Тема 1. Протоколи фармацевта як дисципліна. Мета, завдання та структура дисципліни. Основні поняття.

Зміст протоколів фармацевта, мета, завдання та їх структура. Наказ МОЗ України № 7 «Протоколи фармацевта».

Визначення та основні поняття фармацевтичної опіки. Місце фармацевтичної опіки в загальній системі охорони здоров'я населення. Належна аптечна практика (Good Pharmaceutical Practice, GPP) та її зв'язок з фармацевтичною опікою. Головні положення та вимоги Належної аптечної практики. Світова практика нормативно-правової бази фармацевтичної опіки.

ОТС-препарати. Критерії, на підставі яких ЛП відносять до категорії рецептурних або безрецептурних. Нормативні та законодавчі акти, які стосуються правил відпуску безрецептурних препаратів. Правові документи, що регламентують безрецептурний та рецептурний відпуск лікарських препаратів в Україні. Протоколи фармацевта, як нормативно-правове підґрунтя фармацевтичної опіки в Україні.

Визначення понять «хімічна назва», «міжнародна непатентована назва», «торгова назва» ЛП. Оригінальні (брендові) і генеричні ЛП – визначення поняття, переваги та недоліки, вимоги до генеричних ЛП.

Сучасна концепція відповідального самолікування. Роль фармацевта в системі відповідального самолікування. Поняття про фармацевтичну опіку.

Алгоритм здійснення належної фармацевтичної опіки відвідувача аптеки/пацієнта/представника пацієнта фармацевтом під час відпуску безрецептурних ЛП для симптоматичного лікування безпечних для життя порушень здоров'я. Алгоритм надання фармацевтом належної інформації про ЛП під час здійснення фармацевтичної опіки відвідувача аптеки/пацієнта/представника пацієнта. Комплаєнс. Фактори, які впливають на комплаєнтність пацієнтів під час лікарської терапії, шляхи підвищення комплаєнтності. Значення фармацевтичної опіки для поліпшення якості життя хворих і стану здоров'я населення.

Тема 2. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування алергії».

Симптоми при алергозах. Місцеві прояви алергозів. «Загрозливі» прояви при алергозах шкіри.

Сучасні міжнародні рекомендації до раціонального вибору ЛП при захворюваннях алергічної природи. Підходи до раціонального вибору лікарських препаратів при захворюваннях алергічної природи відповідно до протоколів фармацевта. Комбіноване застосування протиалергічних ЛП; взаємодія з ЛП інших фармакологічних груп; особливості використання протиалергічних ЛП при наявності супутньої патології.

Алгоритм дій фармацевта і фармацевтична опіка при відпуску протиалергічних безрецептурних препаратів місцевої і системної дії. Побічна дія ЛП, які застосовуються при алергії.

Алгоритм здійснення фармацевтичної опіки відвідувача аптеки/пацієнта із симптомами алергозів. Алгоритм надання фармацевтом належної інформації про ЛП для симптоматичного лікування алергії при здійсненні фармацевтичної опіки відвідувачів аптек/пацієнтів. Сучасні лікарські форми, які використовуються при захворюваннях алергічної природи, їх клініко-біофармацевтичні особливості, правила та умови раціонального застосування. Критерії ефективності та безпеки лікарської терапії в алергології.

Тема 3-7. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування болю в горлі». Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування кашлю». Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування риніту». Протокол фармацевта «Профілактика захворювання на грип та ГРВІ». Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування підвищеної температури».

Симптоми при захворюваннях органів дихання. Основні симптоми застуди (кашель, риніт, біль у горлі, лихоманка тощо), які можна лікувати безрецептурними ЛП в межах відповідального самолікування. «Загрозливі» симптоми застуди, при яких необхідне втручання лікаря (алгоритм вибору хворих для обов'язкового направлення до лікаря). Сучасні міжнародні рекомендації до раціонального вибору ЛП для лікування інфекційних та обструктивних захворювань органів дихання. Комбіноване застосування ЛП, які використовуються при

захворюваннях органів дихання; взаємодія з ЛПІ інших фармакологічних груп. Особливості використання ЛПІ, які застосовуються при захворюваннях дихальної системи, при наявності супутньої патології. ЛПІ, які чинять негативну дію на стан органів дихання.

Побічна дія ЛПІ, які застосовуються для лікування захворювань дихальної системи. Сучасні спеціальні лікарські форми, які використовуються при лікуванні захворювань дихальної системи (аерозольні дозовані та порошкові інгалятори, спейсери, небулайзери тощо), їх клініко-біофармацевтичні особливості, правила та умови раціонального застосування. Напрямки та засоби симптоматичної лікарської терапії простудних захворювань. Алгоритм здійснення фармацевтичної опіки відвідувача аптеки/пацієнта з симптомами застуди.

Алгоритм надання фармацевтом належної інформації про безрецептурний ЛПІ для лікування застуди під час здійснення фармацевтичної опіки відвідувачів аптек/пацієнтів. Підходи до профілактики простудних захворювань. Алгоритм здійснення фармацевтичної опіки відвідувача аптеки/пацієнта при виборі ЛПІ для профілактики простудних захворювань.

Алгоритм надання фармацевтом належної інформації про безрецептурний ЛПІ для профілактики застуди при здійсненні фармацевтичної опіки відвідувачів аптек/пацієнтів. Сучасні лікарські форми для профілактики простудних захворювань, особливості їх застосування.

Тема 8. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування головного болю» та «Симптоматичне лікування зубного болю»

Поняття про первинний (мігрень, головний біль напруги) і вторинний (симптоматичної) біль голови. Патологічні стани та захворювання, які супроводжуються болем голови. Фактори, які сприяють розвитку болю голови.

Типи болю голови, які можна лікувати безрецептурними ЛПІ в межах відповідального самолікування. «Загрозливі» симптоми при болі голови, які вимагають втручання лікаря.

Напрямки та засоби симптоматичної лікарської терапії болю голови. Алгоритм здійснення фармацевтичної опіки відвідувача аптеки/пацієнта з болем голови. Алгоритм надання фармацевтом належної інформації про безрецептурний ЛПІ для лікування болю голови під час здійснення фармацевтичної опіки відвідувачів аптек/пацієнтів.

Сучасні лікарські форми для лікування болю голови (швидкорозчинні таблетки, капсули пролонгованої дії тощо) і особливості їх використання. Взаємодія безрецептурних ЛПІ, які застосовуються для симптоматичного лікування болю голови, з їжею, алкоголем; особливості їх використання в різні вікові періоди; вимоги до зберігання ЛПІ в домашніх умовах. Критерії ефективності терапії безрецептурними ЛПІ, які використовуються для симптоматичного лікування болю голови.

Види зубного болю. Причини виникнення різкого зубного болю. Застосування ОТС-препаратів для тимчасового зняття зубного болю. Загрозливі симптоми, які вимагають негайного звернення до лікаря при зубному болі. Алгоритм надання фармацевтичної опіки при зубному болю. Перелік безрецептурних лікарських засобів для симптоматичного лікування зубного болю. Надання належної інформації щодо лікарських засобів для відповідального самолікування при зубному болю.

Тема 9. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування болю у м'язах та спині».

Симптоми і синдроми при основних системних захворюваннях сполучної тканини та обмінно-дистрофічних захворюваннях суглобів. Основні симптоми порушень функції кістково-м'язової системи (суглобовий і м'язовий біль), які можна лікувати безрецептурними ЛПІ в межах відповідального самолікування. «Загрозливі» симптоми порушень функції кістково-м'язової системи, при яких необхідне втручання лікаря (алгоритм вибору хворих для обов'язкового направлення до лікаря).

Сучасні міжнародні рекомендації до раціонального вибору ЛПІ для лікування захворювань опорно-рухової системи. Комбіноване застосування ЛПІ, які використовуються при захворюваннях опорно-рухової системи; взаємодія з ЛПІ інших фармакологічних груп; особливості використання ЛПІ при наявності супутньої патології. ЛПІ, які чинять токсичну дію на стан суглобів (хондротоксичні ЛПІ).

Побічна дія ЛП, які застосовуються для лікування захворювань опорно-рухової системи. Прогнозування, клінічні прояви, профілактика та шляхи усунення.

Сучасні спеціальні лікарські форми, які використовуються для лікування захворювань опорно-рухової системи (м'які лікарські форми та розчини для внутрішньосуглобового введення), їх клініко-біофармацевтичні особливості, принципи раціонального застосування.

Напрямки та засоби симптоматичної лікарської терапії болю в м'язах і суглобах. Алгоритм здійснення фармацевтичної опіки відвідувача аптеки/пацієнта із симптомами порушень функції кістково-м'язової системи. Алгоритм надання фармацевтом належної інформації про безрецептурний ЛП для лікування болю в м'язах і суглобах при здійсненні фармацевтичної опіки відвідувачів аптек/пацієнтів.

Взаємодія безрецептурних ЛП, які застосовуються для симптоматичного лікування болю в м'язах і суглобах, з їжею, алкоголем; особливості їх використання в різні вікові періоди; вимоги до зберігання ЛП в домашніх умовах. Критерії ефективності терапії безрецептурними ЛП, які використовуються для симптоматичного лікування порушень кістково-м'язової системи.

Тема 10. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування стресу». Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування безсоння».

Основні симптоми ситуативних розладів нервової системи (тривожні стани, астенія, інсомнія), які можна лікувати безрецептурними ЛП в межах відповідального самолікування. «Загрозливі» симптоми ситуативних розладів нервової системи, при яких необхідне втручання лікаря (алгоритм вибору хворих для обов'язкового направлення до лікаря). Напрямки та засоби симптоматичної лікарської терапії тривожних станів, астенії, інсомнії.

Алгоритм здійснення фармацевтичної опіки відвідувача аптеки/пацієнта із симптомами ситуативних розладів нервової системи. Алгоритм надання фармацевтом належної інформації про безрецептурний ЛП для лікування ситуативних розладів нервової системи під час здійснення фармацевтичної опіки відвідувачів аптек/пацієнтів. Сучасні лікарські форми для лікування ситуативних розладів нервової системи та особливості їх використання.

Взаємодія безрецептурних ЛП, які застосовуються для симптоматичного лікування ситуативних розладів нервової системи, з їжею, алкоголем; особливості їх використання в різні вікові періоди; вимоги до зберігання ЛП в домашніх умовах. Критерії ефективності терапії безрецептурними ЛП, які використовуються для симптоматичного лікування ситуативних розладів нервової системи.

Тема 11-14. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування печії». Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування закрепу». Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування діареї». Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування ферментативної недостатності підшлункової залози».

Симптоми і синдроми при основних захворюваннях ШКТ і підшлункової залози. Перелік безрецептурних ЛП, які підвищують тонус і стимулюють моторику ШКТ (агоністів ацетилхоліну, антагоністів дофамінових рецепторів), а також протиблювотних, антидіарейних і проносних ЛП. Сучасні міжнародні рекомендації до раціонального вибору ЛП при захворюваннях ШКТ і підшлункової залози.

Комбіноване застосування ЛП, які впливають на функцію ШКТ і підшлункової залози; взаємодія з ЛП інших фармакологічних груп. Особливості використання ЛП, які застосовуються в гастроентерології, при наявності супутньої патології.

ЛП, які чинять токсичну дію на стан ШКТ і підшлункової залози. Побічна дія ЛП, які застосовуються при захворюваннях ШКТ і підшлункової залози. Сучасні спеціальні лікарські форми, які використовуються при захворюваннях ШКТ і підшлункової залози (суспензії, гелі для прийому всередину, таблетки для розжовування, капсули з мінімікросферами тощо), їх клініко-біофармацевтичні особливості, правила та умови раціонального застосування. Основні симптоми розладів травлення (печія, запор, діарея, метеоризм, дисбактеріоз), які можна лікувати безрецептурними ЛП в межах відповідального самолікування.

«Загрозливі» симптоми розладів травлення, при яких необхідне втручання лікаря. Напрямки та засоби симптоматичної лікарської терапії печії, запору, діареї, метеоризму,

дисбактеріозу. Алгоритм здійснення фармацевтичної опіки відвідувача аптеки/пацієнта з симптомами розладів травлення. Алгоритм надання фармацевтом належної інформації про безрецептурний ЛПІ для лікування розладів травлення під час здійснення фармацевтичної опіки відвідувачів аптек/пацієнтів.

Тема 15. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування порушення функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів».

Симптоми при порушенні функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів. Загрозливі симптоми, які вимагають негайного звернення до лікаря при порушенні функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів.

Сучасні міжнародні рекомендації до раціонального вибору ЛПІ для лікування порушень функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів. Побічна дія ЛПІ, які застосовуються при порушенні функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів.

Сучасні лікарські форми, які використовуються при порушенні функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів, правила та умови раціонального застосування.

Принципи фармацевтичної опіки при порушенні функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів. Алгоритм дій фармацевта та фармацевтична опіка при відпуску ЛПІ для лікування порушень функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів.

Тема 16. Протокол фармацевта «Профілактика захворювання на остеопороз та остеоартроз».

Симптоми при захворюваннях на остеопороз та остеоартроз.

Сучасні міжнародні рекомендації до раціонального вибору ЛПІ для профілактики захворювань на остеопороз та остеоартроз. Побічна дія ЛПІ, які застосовуються при захворюваннях на остеопороз та остеоартроз. Сучасні лікарські форми, які використовуються при захворюваннях на остеопороз та остеоартроз, правила та умови раціонального застосування.

Алгоритм надання фармацевтичної опіки при захворюваннях на остеопороз та остеоартроз.

Тема 17. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування герпетичного ураження губ»

Симптоми, характерні для інфекційних уражень губ. Напрямки симптоматичного лікування хворих на герпетичну інфекцію. Фармакологічна та клініко-фармацевтична характеристика лікарських препаратів для симптоматичного лікування герпетичної інфекції та умови їх раціонального застосування. Алгоритм фармацевтичної опіки при відпуску безрецептурних препаратів для симптоматичного лікування герпесу губ.

Тема 18. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування опіків».

Симптоми, характерні для термічних і хімічних ушкоджень поверхневих шарів шкіри (опіки). «Загрозливі» симптоми при травматичних ушкодженнях шкіри. Напрямки симптоматичного лікування та загальні рекомендації для пацієнтів з термічними ураженнями шкіри. Алгоритм фармацевтичної опіки при відпуску безрецептурних препаратів для симптоматичного лікування опіків.

Тема 19. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування поверхневих закритих травм та поверхневих ран».

Симптоми, характерні для травматичних уражень шкірних покривів: мікротравми (порізи, садна, подряпини). «Загрозливі» симптоми при травматичних ушкодженнях шкіри. Напрямки симптоматичного лікування та загальні рекомендації для пацієнтів з травматичними ураженнями шкіри. Фармакологічна та клініко-фармацевтична характеристика лікарських препаратів для симптоматичного лікування травматичних уражень шкіри, умови їх раціонального застосування. Алгоритм фармацевтичної опіки при відпуску безрецептурних препаратів для симптоматичного лікування мікротравм, опіків, обморожень. Заходи профілактики та немедикаментозного лікування травматичних уражень шкіри.

Тема 20. Протокол фармацевта при відпуску за рецептом лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань, які підлягають реімбурсації. Залік.

Інформування населення щодо артеріальної гіпертензії (гіпертонічна хвороба), яка є

небезпечним захворюванням, що скорочує тривалість життя та призводить до інвалідності, необхідності профілактики, своєчасного виявлення і лікування артеріальної гіпертензії. Роз'яснювати, що на початкових стадіях артеріальна гіпертензія може ніяк не проявлятися і не впливати на самопочуття та водночас підвищений артеріальний тиск запускає каскад патологічних змін в серці, судинах, нирках, сітківці ока, головному мозку, що призводить до виникнення головного болю, погіршення зору, пам'яті, сну, зниження розумової діяльності, розвитку інфаркту міокарда та інсульту. Фактори ризику, які сприяють розвитку серцево-судинних захворювань та необхідність своєчасного звернення до лікаря за консультацією та призначенням належного лікування. Алгоритм відпуску лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань за програмою реімбурсації «Доступні ліки». Надання належної інформації щодо лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань за програмою реімбурсації «Доступні ліки».

Наказ МОЗ України від 21.08.2023 року № 1495 «Про затвердження Переліків лікарських засобів і медичних виробів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 10 серпня 2023 року»

**10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРОТОКОЛИ ФАРМАЦЕВТА»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Усього	Денна форма				Усього	Заочна форма			
		у тому числі					у тому числі			
		Аудиторні		С.р.	Інд.		Аудиторні		С.р.	Інд.
		Л	П				Л	П		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Протоколи фармацевта										
1. Протоколи фармацевта як дисципліна. Мета, завдання та структура дисципліни. Основні поняття.	3	1	2			1,5	0,5	1		
2. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування алергії».	3	1	2			1		1		
3 Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування болю в горлі».	3	1	2			1	0,5	0,5		
4. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування кашлю».	2,5	0,5	2			0,5		0,5		
5. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування риніту».	2,5	0,5	2			1	0,5	0,5		
6. Протокол фармацевта «Профілактика захворювання на грип та ГРВІ».	2		2			8			8	
7. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування підвищеної температури».	10		2	8		1	0,5	0,5	8	
8. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування головного болю»	1		1			0,5		0,5		
9. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування зубного болю».	1		1			0,5		0,5		
10. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування болю у м'язах та спині».	8	2	2	4		1		1		
11-12. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування стресу» та «Симптоматичне лікування безсоння»	8	2	2	4		8			8	
13. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування печії».	3	1	2			2	1	1		
14. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування закрепу».	2,5	0,5	2			1	0,5	0,5		
15. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування діареї».	2,5	0,5	2			1	0,5	0,5		

16. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування ферментативної недостатності підшлункової залози».	2		2			1		1		
17.Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування порушення функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів».	2		2			1		1		
18. Протокол фармацевта «Профілактика захворювання на остеопороз та остеоартроз».	2		2			8			8	
19. Протокол фармацевта «Профілактика захворювань, спричинених йодною недостатністю».	8			8		8			8	
20. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування герпетичного ураження губ».	2		2			8			8	
21. Протокол фармацевта «Профілактика і симптоматичне лікування вугрів».	8			8		8			8	
22. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування опіків».	2		2			6			6	
23. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування поверхневих закритих травм та поверхневих ран».	2		2			6			6	
24. Протокол фармацевта при отриманні інформації про випадки побічних реакцій лікарських засобів.	8			8		4			4	
25. Протокол фармацевта при відпуску за рецептом лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань, які підлягають реімбурсації. Залік.	2		2			4			4	
УСЬОГО ГОДИН	90	10	40	40	-	90	4	10	76	-

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

ДЕННА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ		
№ п/п	Назва теми	К-сть годин
<i>Змістовий модуль 1. Протоколи фармацевта</i>		
1.	Протоколи фармацевта як дисципліна. Мета, завдання та структура дисципліни. Основні поняття. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування алергії»	2
2.	Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування болю в горлі», «Симптоматичне лікування кашлю» та «Симптоматичне лікування риніту»	2
3.	Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування головного болю» та «Симптоматичне лікування зубного болю» «Симптоматичне лікування болю у м'язах та спині»	2
4.	Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування стресу» та «Симптоматичне лікування безсоння»	2
5.	Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування печії», «Симптоматичне лікування закрепів», «Симптоматичне лікування діареї»	2
Всього:		10
ЗАОЧНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ		
№ п/п	Назва теми	К-сть годин
<i>Змістовий модуль 1. Протоколи фармацевта</i>		
1.	Протоколи фармацевта як дисципліна. Мета, завдання та структура дисципліни. Основні поняття. Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування болю в горлі», «Симптоматичне лікування риніту» та «Симптоматичне лікування підвищеної температури»	2
2.	Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування печії», «Симптоматичне лікування закрепів» та «Симптоматичне лікування діареї»	2
Всього:		4

12 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ДЕННА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ		
№ п/п	Назва теми	К-сть годин
<i>Змістовий модуль 1. Протоколи фармацевта</i>		
1.	Протоколи фармацевта як дисципліна. Мета, завдання та структура дисципліни. Основні поняття.	2
2.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування алергії»	2
3.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування болю в горлі»	2
4.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування кашлю»	2
5.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування риніту»	2
6.	Протокол фармацевта «Профілактика захворювання на грип та ГРВІ»	2
7.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування підвищеної температури»	2
8.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування головного болю» та «Симптоматичне лікування зубного болю»	2
9.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування болю у м'язах та спині»	2
10.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування стресу» та «Симптоматичне лікування безсоння».	2
11.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування печії»	2

12.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування закрепку»	2
13.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування діареї»	2
14.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування ферментативної недостатності підшлункової залози»	2
15.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування порушення функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів»	2
16.	Протокол фармацевта «Профілактика захворювання на остеопороз та остеоартроз»	2
17.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування герпетичного ураження губ»	2
18.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування опіків»	2
19.	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування поверхневих закритих травм та поверхневих ран»	2
20.	Протокол фармацевта при відпуску за рецептом лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань, які підлягають реімбурсації. Залік	2
Всього:		40

ЗАОЧНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ		
№ п/п	Назва теми	К-сть годин
<i>Змістовий модуль 1. Протоколи фармацевта</i>		
1.	Протоколи фармацевта як дисципліна. Мета, завдання та структура дисципліни. Основні поняття. Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування алергії».	2
2.	Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування болю в горлі», «Симптоматичне лікування кашлю» та «Симптоматичне лікування риніту» та «Симптоматичне лікування підвищеної температури»	2
3.	Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування головного болю», «Симптоматичне лікування зубного болю» та «Симптоматичне лікування болю у м'язах та спині»	2
4.	Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування печії», «Симптоматичне лікування закрепку» та «Симптоматичне лікування діареї»	2
5.	Протоколи фармацевта «Симптоматичне лікування ферментативної недостатності підшлункової залози» та «Симптоматичне лікування порушення функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів». Залік	2
Всього:		10

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ДЕННА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
<i>Змістовий модуль 1. Протоколи фармацевта</i>		
1	Протокол фармацевта при відпуску лікарських засобів без рецепта «Сприяння відмові від тютюнокуріння»	8
2	Протокол фармацевта «Профілактика захворювань, спричинених йодною недостатністю»	8
3	Протокол фармацевта при відпуску лікарських засобів без рецепта «Симптоматичне лікування педикульозу»	8
4	Протокол фармацевта «Профілактика і симптоматичне лікування вугрів»	8
5	Протокол фармацевта при отриманні інформації про випадки побічних реакцій лікарських засобів	8
Всього:		40

ЗАОЧНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Протокол фармацевта «Профілактика захворювання на грип та ГРВІ»	8
2	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування підвищеної температури»	8
3	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування стресу» та «Симптоматичне лікування безсоння»	8
4	Протокол фармацевта «Профілактика захворювання на остеопороз та остеоартроз».	8
5	Протокол фармацевта «Профілактика захворювань, спричинених йодною недостатністю»	8
6	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування герпетичного ураження губ».	8
7	Протокол фармацевта «Профілактика і симптоматичне лікування вугрів».	8
8	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування опіків».	6
9	Протокол фармацевта «Симптоматичне лікування поверхневих закритих травм та поверхневих ран»	6
10	Протокол фармацевта при отриманні інформації про випадки побічних реакцій лікарських засобів	4
11	Протокол фармацевта при відпуску за рецептом лікарських засобів для лікування серцево-судинних захворювань, які підлягають реімбурсації	4
	Всього:	76

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ (денна та заочна форми здобуття вищої освіти)

1. Виступи на науковому студентському гуртку.
2. Участь у наукових конференціях.
3. Публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичних наукових виданнях (журнали, збірники наукових праць).
4. Виготовлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, муляжі, наочне приладдя, схеми практичних занять).

15. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Підготувати таблицю: «Рецептурні та безрецептурні ЛП: критерії віднесення, нормативні акти, приклади».
2. Вивчити алгоритм здійснення фармацевтичної опіки під час відпуску безрецептурних ЛП та представити його у вигляді блок-схеми.
3. Підготувати приклади «загрозливих» симптомів при поширених станах (алергія, застуда, головний біль, біль у животі тощо) та обґрунтувати необхідність направлення до лікаря.
4. Скласти інформаційний буклет для пацієнта про правила застосування ОТС-препаратів при алергії.
5. Створити алгоритм фармацевтичної опіки пацієнта із симптомами.
6. Підготувати довідку про сучасні лікарські форми для інгаляційної терапії (аерозолі, порошкові інгалятори, небулайзери), їх переваги та недоліки.
7. Скласти таблицю: «Оригінальні та генеричні ЛП: визначення, відмінності, переваги та недоліки».
8. Опрацювати сучасні підходи до підвищення комплаєнсу пацієнтів під час лікарської терапії та запропонувати власні шляхи його покращення.
9. Розробити алгоритм фармацевтичної опіки при симптоматичному лікуванні болю голови та зубного болю.
10. Скласти пам'ятку для пацієнтів про правила зберігання ЛП у домашніх умовах.

11. Підготувати алгоритм дій фармацевта при зверненні пацієнта з інформацією про побічні реакції.
12. Розробити інформаційний буклет чи презентацію для пацієнтів щодо профілактики артеріальної гіпертензії та значення своєчасного звернення до лікаря.

16. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

16.1. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання поточної навчальної діяльності

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (залік).

Підсумковий контроль (залік) – це діагностика засвоєння студентом матеріалу дисципліни (залікового кредиту). Семестр закінчується заліком.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах (фармакологія, фармацевтичне право та законодавство, фармакотерапія з фармакокінетикою, тощо), що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт.

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та контроль оволодіння практичними навичками, які передбачені методичними розробками занять з відповідних тем. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач.

Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності здобувача вищої освіти

Оцінка «*відмінно*» - студент має глибокі, системні знання програмного матеріалу та вільно орієнтується в протоколах фармацевта. Дає чіткі, грамотні й логічні відповіді на всі запитання, правильно та швидко застосовує протоколи у вирішенні практичних ситуацій будь-якого рівня складності. Володіє навичками професійної комунікації з пацієнтом, здатний самостійно аналізувати клінічні випадки, приймати обґрунтовані рішення у межах компетенції фармацевта, демонструє високий рівень професійної відповідальності та етичності.

Оцінка «*добре*» - студент володіє достатніми знаннями основних понять та алгоритмів протоколів фармацевта. Уміє застосовувати їх у типових ситуаціях, здійснює аналіз та робить правильні висновки, хоча потребує певної допомоги викладача. Демонструє сформовані практичні навички фармацевтичного консультування та використання протоколів, проте іноді допускає несуттєві неточності чи помилки, які здатний виправити.

Оцінка «*задовільно*» - знання студента з протоколів фармацевта неповні та поверхневі. Відповіді фрагментарні, без чіткої логіки. Студент відтворює матеріал механічно, має труднощі з самостійним аналізом і формулюванням висновків. Виконання практичних завдань можливе лише за зразком. Рівень професійних умінь обмежений, спостерігається недостатня впевненість у застосуванні протоколів.

Оцінка «*незадовільно*» - студент не володіє значною частиною програмного матеріалу, не орієнтується у змісті та структурі протоколів фармацевта. Допускає суттєві помилки у відповідях, не здатний застосувати знання на практиці. Не володіє основними навичками фармацевтичної опіки, що унеможливує виконання практичних завдань навіть за зразком.

16.2. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 10-12 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. *В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 200 балів*

16.3. Умови допуску до складання підсумкового контролю

До заліку допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час вивчення дисципліни, становить **200**.

Дисципліна вважається зарахованою за умови, що студент набрав не менше ніж **120 балів**.

16.4. Форма, порядок, методика та критерії оцінювання під час проведення підсумкового контролю

Підсумковий контроль знань - залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях.

Кількість тем практичних навчальних занять з навчальної дисципліни визначається в робочій навчальній програмі і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку.

Оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляються на кожному навчальному занятті за відповідною темою та кількістю балів за виконання індивідуальних завдань студентом.

Залік здійснюється на останньому практичному занятті після завершення вивчення усіх тем дисципліни. У студентів з'ясовують знання теоретичного матеріалу (згідно переліку питань). Поряд з цим студенти виконують практичну роботу, що додається до білета та розв'язують ситуаційні завдання, що також враховується при оцінюванні їх знань.

Максимальна кількість балів при вивченні навчальної дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуальних завдань, що присвоюється студентам при засвоєнні модуля (залікового кредиту) - 200 балів.

Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Студент отримує оцінку **«зараховано»**, якщо він виконав всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни, відвідав всі навчальні заняття – лекції, практичні, визначені тематичним планом з відповідної дисципліни (при наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював), набрав загальну кількість балів при вивченні навчальної дисципліни не меншу, ніж 120.

Студент отримує оцінку **«незараховано»**, якщо студент має невідпрацьовані пропуски навчальних занять (практичних та лекцій) і кількість балів за поточний контроль менша ніж мінімальна.

17. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

17.1. Перелік теоретичних питань до залікового заняття

1. Наказ МОЗ України № 7 від 05.01.2022 року «Протоколи фармацевта»
2. Фармацевтична опіка в загальній системі охорони здоров'я
3. ОТС-препарати, критерії, на підставі яких ЛПП відносять до категорії рецептурних або без рецептурних
4. Поняття, види та клінічні прояви алергічних станів
5. Порівняльна характеристика ОТС – препаратів, які застосовуються при алергіях і можливість їхнього застосування в дітей, вагітних та жінок, що годують
6. Загрозливі симптоми при алергії
7. Фармацевтична опіка при лікуванні алергії безрецептурними препаратами.
8. Порівняльна характеристика ЛЗ, які застосовуються для симптоматичного лікування при підвищеній температурі.
9. Фармацевтична опіка при застосуванні жарознижуючих засобів
10. Нежить (риніт), причини риніту. Загрозливі симптоми при риніті

11. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування риніту
12. Найчастіші причини болю в горлі, загрозливі симптоми
13. Фармацевтична опіка при застосуванні лікарських засобів для симптоматичного лікування болю в горлі
14. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування болю в горлі
15. Поняття «кашель». Характеристика кашлю, загрозливі симптоми при кашлі
16. Препарати, що рекомендуються, при сухому і вологому кашлі і їх характеристика.
17. Фармацевтичну опіку при застосуванні протикашльових засобів.
18. Фармацевтичну опіку при застосуванні муколітичних засобів.
19. Фармацевтичну опіку при застосуванні відхаркувальних засобів.
20. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування кашлю
21. Рекомендації населенню щодо загальних заходів, які сприяють зниженню захворювання на грип і ГРВІ
22. Санітарно-гігієнічні правила, яких необхідно дотримуватись під час епідемії грипу та ГРВІ
23. Загрозливі симптоми при грипі та ГРВІ.
24. Фармацевтична опіка при відпуску лікарських засобів для профілактики грипу та ГРВІ
25. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для профілактики захворювання на грип та ГРВІ
26. Поняття лихоманки, причини в дітей та дорослих. Загрозливі симптоми при підвищеній температурі
27. Фармацевтична опіка при застосуванні жарознижуючих засобів.
28. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування підвищеної температури
29. Поняття і патогенетичні типи головного болю. загрозливі симптоми при головному болю
30. Порівняльна характеристика ОТС – препаратів, які застосовуються при головному болю і можливість їхнього застосування в дітей, вагітних та жінок, що годують
31. Принципи фармацевтичної опіки при головному болю.
32. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування головного болю
33. Загрозливі симптоми та основні принципи фармацевтичної опіки при зубному болю
34. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування зубного болю
35. Причини болю у м'язах. Порівняльна характеристика НПЗЗ при симптоматичному лікуванні болю м'язах
36. Фармацевтична опіка при застосуванні НПЗЗ для симптоматичного лікування болю у м'язах
37. Фармацевтична опіка при застосуванні НПЗЗ для симптоматичного лікування болю у спині
38. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування болю у м'язах та спині
39. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування стресу
40. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування безсоння
41. Печія - поняття, причини, клінічні прояви, основні підходи до лікування. Загрозливі симптоми
42. Фармацевтична опіка при відпуску лікарських засобів для лікування печії
43. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування печії
44. Закреп - поняття, причини, клінічні прояви, основні підходи до лікування. Загрозливі симптоми
45. Фармацевтична опіка при відпуску лікарських засобів для лікування закреп

46. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування закреп
47. Діарея - поняття, причини, клінічні прояви, основні підходи до лікування. Загрозливі симптоми
48. Фармацевтична опіка при відпуску лікарських засобів для лікування діареї
49. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування діареї
50. Поняття, причини, наслідки та «загрозливі» симптоми при порушенні функції жовчного міхура, жовчовивідних шляхів та ферментної недостатності підшлункової залози
51. Фармацевтична опіка при застосуванні ЛЗ для симптоматичного лікування порушень функції підшлункової залози
52. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування ферментативної недостатності підшлункової залози
53. Фармацевтична опіка при застосуванні ЛЗ для симптоматичного лікування порушень функції жовчного міхура, жовчовивідних шляхів
54. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування порушення функції жовчного міхура і жовчовивідних шляхів
55. Остеопороз, причини. Профілактика остеопорозу
56. «Загрозливі симптоми» при остеопорозі.
57. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для профілактики захворювання на остеопороз та остеоартроз
58. Причина розвитку герпеса губ, фактори, що його провокують.
59. Характеристика ЛЗ, що застосовуються при герпесі губ.
60. Фармацевтична опіка фармацевтом пацієнта при застосуванні препаратів для лікування герпетичного ураження губ. Препарати, що дозволені для безрецептурного продажу в Україні для лікування герпесу
61. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування герпетичного ураження губ
62. Поняття «акне», варіанти вугрової висипки, характеристику препаратів, які застосовуються для лікування вугрів, принципи фармацевтичної опіки пацієнта
63. Фармацевтична опіка при застосуванні ЛЗ для симптоматичного лікування вугрів
64. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування вугрів
65. Фармацевтична опіка при застосуванні ЛЗ для симптоматичного лікування опіків
66. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування опіків
67. Фармацевтична опіка при застосуванні ЛЗ для симптоматичного лікування поверхневих закритих травм та поверхневих ран
68. Перелік лікарських засобів, які відпускаються без рецепта, для симптоматичного лікування поверхневих закритих травм та поверхневих ран

18. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ БАЛІВ

ДЕННА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок								Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання				
			5	4	3	2	5	4	3	2	
Залік 90/3.0	№ 1	19	10	8	6	0	10	8	6	0	120

1 заняття не оцінюється

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність, дорівнює 200 балам. Вона вираховується шляхом складання кількості балів, що відповідають оцінці «відмінно» на кожному практичному занятті **200=19 x 10+10 (ІСРС)**

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні дисципліни, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: **120 = 19 x 6+6 (ІСРС)**

Оцінювання індивідуальної роботи студента: кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але складає не більше 10 балів.

- участь у наукових конференціях (10 балів)
- виступи на науковому студентському гуртку (10 балів).
- публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичних наукових виданнях (журнали, збірники наукових праць) (8 балів)
- виготовлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, наочне приладдя, схеми практичних занять) (6 балів)

Таким чином:

Оцінка «5» конвертується в 10 балів;

«4» – в 8 балів;

«3» – в 6 балів;

Максимальна кількість балів, яку може отримати – становить 200 балів.

ЗАОЧНА ФОРМА ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок								Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання				
			5	4	3	2	5	4	3	2	
Залік 90/3.0	№ 1	5	38	31	23	0	10	7	5	0	120

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність, дорівнює 120 балам. Вона вираховується шляхом складання кількості балів, що відповідають оцінці «відмінно» на кожному практичному занятті **200 = 5 x 38+10 (ІСРС)**

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні дисципліни, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: **120 = 5 x 23+7 (ІСРС)**

Оцінювання індивідуальної роботи студента: кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але складає не більше 10 балів.

- участь у наукових конференціях (10 балів)
- виступи на науковому студентському гуртку (10 балів).
- публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичних наукових виданнях (журнали, збірники наукових праць) (7 балів)
- виготовлення наочності згідно навчальних програм (таблиці, наочне приладдя, схеми практичних занять) (5 балів)

Таким чином:

Оцінка «5» конвертується в 10 балів;

«4» – в 7 балів;

«3» – в 5 балів;

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент – становить 200 балів.

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни

Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як сума балів з усіх оцінюваних занять дисципліни.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 12 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, але у жодному разі загальна сума балів за дисципліну не може перевищити 200 балів.

«Зараховано» вноситься до «Заліково-екзаменаційних відомостей» (Форма № Н-5.03-3), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів» та «Залікової книжки».

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 ОСНОВНА (БАЗОВА)

1. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 05.01.2022 р. № 7 «Про затвердження протоколів фармацевта»
2. Фармацевтична опіка : практичний посібник / І. Зупанець, В. Черних, С. Попов та ін. ; за ред І. Зупанця, В. Черниха. – Київ : Фармацевт Практик, 2018. – 224 с.
3. Хухліна О.С., Ткач Є.П., Чурсіна Т.Я та ін.. Фармацевтична опіка: вибрані питання: навч. посіб. вид. 2/ О.С. Хухліна, Є.П. Ткач, Т.Я Чурсіна, Є.І. Шоріков та ін. – Вінниця: Нова Книга, 2014. – 520 с.

19.2 ДОПОМІЖНА

1. Дроговоз С. М. Фармакологія на допомогу лікарю, провізору, студенту: підруч.-довід. / С. М. Дроговоз; авт.-уклад.: В. І. Корнієнко, А. Л. Штробля, В. В. Дроговоз; за ред. С. М. Дроговоз; НФаУ. – Х.: Тітул, 2017. – 480 с.
2. Клінічна фармакологія : навчальний посібник / [Є. І. Шоріков, Г. І. Шумко, О. С. Хухліна та ін.]. – Вінниця : Нова Книга, 2019. – 512 с.
3. Фармакологія. Підручник / Чекман І.С., Горчакова Н.О., Казак Л.І. [та ін.]; за ред. проф. І. С. Чекмана. – Вінниця, Нова книга, 2017. – 784 с.
4. Фармакологія: підручник / І. В. Нековаль, Т. В. Казанюк. – 9-е вид., стер. - Київ: Медицина, 2021. – 552 с.
5. Фармацевтична енциклопедія / за ред. В.П. Черних. – 3-те вид., доп. – Київ : Моріон, 2016. – 1952 с.

19.3 ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <https://eosvita.bsmu.edu.ua/> - Електронна освітня платформа БДМУ
2. <https://www.dec.gov.ua/materials/chinnij-vipusk-derzhavnogo-formulyara-likarskih-zasobiv/?role=ua> - Державний формуляр лікарських засобів
3. <https://compendium.com.ua/uk/> - Довідник лікарських препаратів Compendium

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Паламар Аліна Олександрівна – доц.закладу вищої освіти кафедри фармації, к.фарм.н.
2. Геруш Валерія Валеріївна – асистент кафедри фармації